

PAPERISYDÄN – GÖSTA SERLACHIUKSEN TARINA

Veijo Kauppinen

Oula Silvennoinen: *Paperisydän – Gösta Serlachiuksen elämä*. Siltala 2012. Serlachiuksen museon julkaisuja 8. Siltala 2012. 547 sivua.

Kirjalla *Salaiset aseveljet* tunnetuksi tullut Silvennoinen on paneutunut paperimies Gösta Serlachiuksen (1876–1942) elämään. Piertarsaarelaisessa panimon omistajan perheessä varttunut Serlachius valikoitui Teemu Keskisarjan kirjassaan *Vibreän kullan kirous* kuvaamaan setänsä, Mäntän mahtimies G. A. Serlachiuksen seuraajaksi. Kohtalo avasi Göstalle tähän oikotien, kun sedän poika Axel Ernst ei tullut johtajana kysymykseen. Sukuyhteyttä korosti vielä avioliitto patruunan tyttären, Sissi Serlachiuksen kanssa.

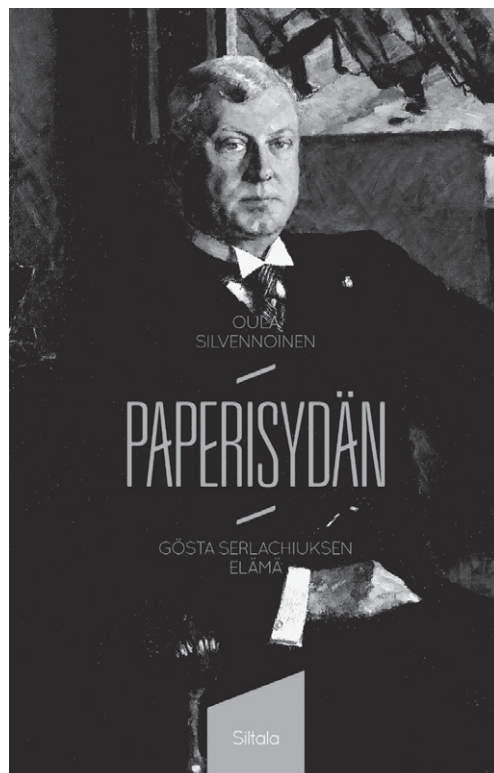
Gösta Serlachiuksen sydän sykki paperille, sen valmistukselle ja markkinoinnille, jotka hän hallitsi rahoitusasioita paremmin. Hän oli ajoittain kuulun partaalla keikkuneenkin suuryrityksen luoja, sielu ja myös monessa mukana ollut poliittinen vaikuttaja. Kirjoittaja hakee Gösta Serlachiukselta ihmistä monen julkisivun takaa. Hänen paperisydämensä oli hengessä voimakas, mutta ruumiillisesti hauras.

Kynsien näyttäminen alkoi Kankaan paperitehtaan haltuunotossa ja pelastusoperaatioissa 1900-luvun alussa. Pian mukaan tuli myös Tampereen Kattohuopatehdas, sittemmin Tako. Itäsuomalaisen Leppäkosken tehtaan osoittauduttua pettymykseksi seurasi jakso Kymin tehtailla ja sen jälkeen

sarja muita tehtäviä, kun selluloosatehtaan rakentaminen vauhditti Mäntän nopeaa kehitystä.

Vuoden 1918 tapahtumistakaan Gösta ei jäänyt sivuun. Hän toimi valkoisen armeijan yli-intendenttinä, yhtiön omistamat konepajat korjasivat aseita ja Mäntän yksi paperikone suolsi selluloosavanua sotasairaaloille. Helsingin voitonparaatissa autolusta innostunut everstiluunantti johti autokolonnaa.

Venäjänsä markkinoiden kadottua Gösta Serlachius ohjasi yritystään, toimialaansa ja samalla maataan kohti uutta tulevaisuutta. Sedän juoksupojasta kasvoi ammattijohtaja, jonka siirrot olivat suurten riskienkin alla harkittuja. Lakimies-pankinjohtaja Risto Ryti oli sukulaisuussuhteen kautta Göstan sekä luotettu neuvonantaja että ystävä. Tämä akseli avasi tien myös Suomen Pankin

tuolloin osittain omistamalle Tervakosken tehtaalte. 1930-luvun laman Serlachius yhtiöineen selvitti vähäisin vaikutuksin. Siitä alkoi toiveikas, sotiin päättyvä nousukausi.

Gösta Serlachiuksesta pirtyy kuva terävät kynnärpäät omaavasta, tarvittaessa kovasta miehestä, joka johti imperiumiaan aikansa työnantajapatruunan ottein ja ihantein. Lisää puuhaa antoi myös työvään alkanut ja tiivistynyt järjestäytyminen kiemuroineen. Väistyessään Gösta saattoi jättää työnsä kahden poikansa jatkettavaksi.

Mieltymys kauniisiin esineisiin periytyi kouluajoilta, jolloin Serlachius käytti papperipussiedustuksesta saadut pikkutulot antiikkiesineiden hankkimiseen. Tämä polku johti hänen näkyvän aikaansaannoksensa, Mäntän taidemuseon, perustamiseen ytime-

nään sedältä ”periytyneen” ja Göstallekin rakkaaksi tulleen kultakauden taiteilijan Akseli Gallen-Kallelan teokset.

Serlachiuksen paperi-imperiumin teollinen perintö on jälkikäteen vaikeammin hahmotettavissa, aika kun on ankara rakennetulle teollisuusperinteelle. Serlachiuksen intressipiiriin kuuluneista tehtaista toimivat edelleen muiden omistuksessa Tervakoski sekä Tako, ja on Mäntässäkin jotain jäljellä.

Laajan teoksen monipolvisen ja yksilöiden ongelmiakin kuvaavan sukhistorian ohella kirjasta nousee esiin ajan talouden kuvaus hyvänä lisänä usealla taholla esiin nostettuun metsäteollisuutemme historiaan.

Veijo Kauppinen on professori emeritus (TKK, Konepajatekniikka).
artemis.veijo@netsonic.fi

Jätevesistä kestävään kehitykseen, bioenergiaan, sahoista biojalostamoihin, korviketuotteista terveystuotteisiin, tietokoneesta molekyylidiagnostiikkaan, sota- ja lääketieteeseen, puusta painettuun älykkyyteen, radiosta älypuheliin, teknologiasta liiketoimintaan. Jätevesistä kestävään kehitykseen, öljystä bioenergiaan, sahoista biojalostamoihin, korviketuotteista terveystuotteisiin, tietokoneesta molekyylidiagnostiikkaan, sota- ja lääketieteeseen, puusta painettuun älykkyyteen, radiosta älypuheliin, teknologiasta liiketoimintaan. Jätevesistä kestävään kehitykseen, öljystä bioenergiaan, sahoista biojalostamoihin, korviketuotteista terveystuotteisiin, tietokoneesta molekyylidiagnostiikkaan, sota- ja lääketieteeseen, puusta painettuun älykkyyteen, radiosta älypuheliin, teknologiasta liiketoimintaan. Jätevesistä kestävään kehitykseen, öljystä bioenergiaan, sahoista biojalostamoihin, korviketuotteista terveystuotteisiin, tietokoneesta molekyylidiagnostiikkaan, sota- ja lääketieteeseen, puusta painettuun älykkyyteen, radiosta älypuheliin, teknologiasta liiketoimintaan.

vuotta teknologiaa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän hyväksi

www.vtt.fi/vtt70vuotta